

კუზნეცმა შეაგროვა 10 ქვეყნის შემოსავლის მონაცემები და დაამტკიცა , რომ ხშირად პირადი შემოსავლის განაწილებას აქვს გამოთანაბრების ტენდენცია მომავალში. გარდა ამისა, მან წამოაყენა „კუზნეცის კანონი“ განვითარებადი ქვეყნების ეკონომიკისათვის: განვითარების პირველ 10 წელიწადში უთანაბრობა შემოსავლების განაწილებაში მკვეთრად გადიდდება, შემდეგ გაჩნდება გათანაბრების ტენდენცია.

ნობელის პრემია მიიღო 1971 „ეკონომიკური ზრდის ემირიულად დასაბუთებული გაგებისთვის, რამაც მიგვიყვანა როგორც ეკონომიკური და სოციალური სტრუქტურის, ისე განვითარების პროცესის ახალ, უფრო ღრმა გაგებამდე“. პრეზენტაციის დროს, შვედეთის მეცნიერებათა სამეფო აკადემიის წევრმა ბერტილ ოლინმა, თავის სიტყვაში თქვა: „კუზნეცი გამუდმებით ცდილობდა მიეცა ეკონომიკური სიდიდეების რაოდენობრივი განსაზღვრა, რომლებიც, როგორც ჩანს, ეხებოდა სოციალურ ცვლილებათა პროცესების ახსნას. იგი იყენებდა ჭეშმარიტად უზარმაზარ სტატისტიკურ მასალას, რომელსაც უკეთდებოდა იმდენად ღრმა და გუდასმითი ანალიზი, რომ ეს მასა ლა ბრწყინავდა აზრით და სრულიან ახალ ნათელს ჯფენდა ეკონომიკური ზრდის პრობლემებს“.

დასავლეთის ეკონომიკურ ლიტერატურაში კუზნეცი შეფასებულია როგორც კეინზის შემდეგ ერთ-ერთი დიდი თეორიტიკოსი, რომელმაც მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა XX ს. ეკონომიკურ აზროვნებაში.

კუზნეცის მეცნიერული დამსახურება აღიარა საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოებამ. იგი იყო ამერიკის ეკონომიკური ასოციაციის, ამერიკის სტატისტიკის ასოციაციის პრეზიდენტი, ეკონომიკური ისტორიის ასოციაციის, საერთაშორისო ეკონომიკური საზოგადოების, საერთაშორისო სტატისტიკის ინსტიტუტის, სამეფო სტატისტიკური საზოგადოების (დიდი ბრიტანეთი), ამერიკის ფილოსოფიური საზოგადოების, ბრიტანეთის მეცნიერებათა აკადემიის, შვედეთის მეცნიერებათა სამეფო აკადემიის საპატიო წევრი.

მინიჭებული ჰქონდა ბევრი უნივერსიტეტის, მათ შორის, ჰარვარდის, პრინსტონის, კოლუმბიის, პენსილვანიის უნივერსიტეტების საპატიო სამეცნიერო წოდებები.

ჰიკსი (Hicks) ჯონ (8. IV. 1904, ქ. უორიკი, დიდი ბრიტანეთი, 20. V. 1989), ინგლისელი ეკონომისტი, ნობელის პრემიის ლაურეატი ეკონომიკაში კენეტ ეროუსთან ერთად, 1972). დაიბადა ქ. უორიკში, ბირმინგემთან ახლოს. მისი

მამა ედვარდ ჰიკსი იყო ადგილობრივი გაზეთის ჟურნალისტი. მიიღო რა მათემატიკის (მათემატიკური) სტიპენდია 1917-22 სწავლობდა ალფტონ-კოლეჯში, ხოლო 1922-26 ბეილიოლ-კოლეჯში ოქსფორდში. მათემატიკის შესწავლის შემდეგ ჰიკსის ინტერესებმა გადაინაცვლა პოლიტიკის, ფილოსოფიის და განსაკუთრებით ეკონომიკის სფეროში. მისი აკადემიური მახაიათებლები თითქმის არაფერს არ ამბობდნენ მის მომავალ მიღწევებზე, და როგორც მოგვიანებით თვითონ აღიარა „სწავლა დაამთავრა მეორე თანრიგოსნის ხარისხით და არასაკმარისი ცოდნით მის მიერ შესწავლილ რომელიმე საგანში“.

საბედნიეროდ, ეკონომისტებზე მოთხოვნა სჭარბობდა მიწოდებას და 1926 ადვილად მიიღო დროებითი სალექციო კურსი ლონდონის ეკონომიკის სკოლაში. თავიდან სპეციალიზდებოდა შრომის ეკონომიკაში, მაგრამ მალე გადაერთო ეკონომიკურ თეორიაში, რომელშიც მისი მათემატიკური ნიჭი ფრიად ეფექტიანი ინსტრუმენტი აღმოჩნდა. ჰაიეკისა და ლაიონელ რობინსის შრომებმა ჰიკსს გააცნეს მაკროეკონომიკის პრობლემები.

ჰიკსის პირველმა წიგნმა „ხელფასის თეორია“ (1932), ეკონომიკურ ანალიზში, შეიტანა ორი ფუნდამენტური სიახლე. ჯერ ერთი, განსაზღვრა და ეკონომიკურ ანალიზში შემოიტანა „სუბსტიტუციის ელასტიკურობა“ - მაჩვენებელი, რომელთაც იზომება წარმოების ერთი ფაქტორის მეორეთი შეცვლის სიიოლე. თუ ელასტიკურობა უდრის ნულს, არანაირი შეცვლა არ შეიძლება, თ უ იგი გამოიხატებოდა უსასრულობით, ორივე ფაქტორი სავსებით ურთიერთშემცვლელი იყო. მეორე, მან გვიჩვენა, რო მელასტიკურობის ეს ფაქტორი პირდაპირ კავშირშია შემოსავლის განაწილებასა და ეკონომიკურ ზრდასთან.

1935 ჰიკსი ჩარიცხეს კემბრიჯის უნივერსიტეტის ჰონვილდ-ენდ-კიზკოლეჯის შტატში. იმავე წელს ქორწინდება ურსულა ვებზე, რომელიც ასევე ეკონომისტი იყო.

1935-38 ჰიკსმა დაწერა თავისი ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაშრომი „ღირებულება და კაპიტალი“, რომელიც გამოაქვეყნა 1939. აღნიშნული ნაშრომი ეკონომიკური ციკლის თეორიასა და ზოგადი წონაწირობის თეორიას შორის არსებულ ძირითადი კონფლიქტის გადაჭრას დაეხმარა. ამ წიგნს ხშირად მიიჩნევენ პ. სამუელსონის „ეკონომიკური ანალიზის საფუძვლებს“ უფრო ადრინდელ ბრიტანულს ვერსიად. წიგნის პირველ თავებში მსჯელობაა იმაზე, რასაც ახლა ეწოდება მომხმარებლებისა და მწარმოებლების ქცევისა და მისი შედეგების ორთოდოქსული თეორია.

ჰიკსი ამტკიცებდა, რომ ცვლილებებს საქონლის ფასში აქვთ „სუბსტიტუციური“ ეფექტი, რაც ყოველთვის ნეგატიურია, და „შემოსავლის“ ეფექტი, რაც შეიძლება იყო ნეგატიურიც და პოზიტიურიც. წიგნმა ასევე საფუძვლი ჩაუყარა „კომპენსაციური პრინციპის“ შემდგომ კვლევებს დანახარჯებისა და შედეგების თანაფარდობის ანალიზში.

მართალია ჰიკსის შეხედულებები კომპენსაციურ პრინციპებზე გააკრიტიკეს პ. სამუელსონმა და სხვა ეკონომისტებმა იმის გამო, რომ იგი ყურადღებას აქ იქცევდა განაწილების პრობლემებს, მაგრამ ამ პრინციპის, როგორც „დანახარჯები - შედეგები“ შეფარდების ანალიზის ინტიტუტის სარგებლობა, საყოვეთაოდ იყო აღიარებული.

მეორე წვლილი, რაც ჰიკსის წიგნმა „ღირებულება და კაპიტალი“ შეიტანა ეკონომიკურ მეცნიერებაში, იყო ეკონომიკური მდგრადობის პრობლემების ანალიზი. ზოგადი წონასწორობის თეორიის ჩარჩოებში ჰიკსი ცდილობდა გაერკვია პირობები, როცა დაუბალანსებელ ეკონომიკურ სისტემას შეუძლია დაუბრუნდეს ბალანსირებულს. მის მიერ ეკონომიკის ბალანსირებული მდგომარეობის პირობების დამუშავებამ, მიუხედავად იმისა, რომ ისინი მოწყვეტილი იყო ეკონომიკურ რეალობას, უდავოდ ფასეული იყო და დინამიკურ სტაბილურობისათვის მათი მნიშვნელობა შემდგომ დაამტკიცა ჟენარ დებრესა და კენეტ ენოუს გამოკვლევებმა. ჰიკსის დინამიკური კონცეფციის ერთ-ერთი ძირითადი ცნება - „დროებითი წონასწორობა“ - ახლა ფართოდ გამოიყენება თეორიულ მაკროეკონომიკაში. საერთოდ ჰიკსის გავლენა მეტწილად დაკავშირებულია ანალიზის მისეულ მეთოდებთან, ვიდრე მის შედეგებთან.

30-იან წლების ბოლოს სათავე დაედო კეინზიანურ რევოლუციას და ჰიკსმა ორი რეცენზია დაწერა კეინზის წიგნზე „დასაქმების, სარგებლისა და ფულის ზოგადი თეორია“. ერთი რეცენზია ახლა თითქმის დავიწყებულია, მეორემ კი - „ბატონი კეინზი და კლასიკოსები“ (1937), მნიშვნელოვანი კვალი დატოვა. მასში ჰიკსმა წარმოადგინა თავისი ცნობილი დიაგრამა „დანაზოგები კაპიტალდაბანდებებისათვის - ფულის ბატარი (CK-DP)“, რომელიც შემდგომ გამოხატავს ეროვნული შემოსავლისა და სარგებლის განაკვეთის ყველა კომბინაციას, რომლებიც შეესაბამება კაპიტალდაბანდებათა დანაზოგების წონასწორობის სიტუაციას. ორი მრუდის გადაკვეთა მიუთითებს წერტილს, რომელშიც სარგებლის განაკვეთი და ეროვნული შემოსავალი წონასწორობის მდგომარეობაში არიან.

ჰიკსის თეორიამ ფულისა და DP-ის მრუდიდან გადახრის შესახებ გაუსწრო ფულზე მოთხოვნის თანამედროვე თეორიებს, რომლებიც განისაზღვრებოდა ფასიანი ქაღალდების პორტფელით და გარიგებების, რომლებიც მოგვიანებით დაამუშავა ჯეიმს ტობინმა. ჰიკსმა ასევე გვიჩვენა, რომ სამთავრობო ხარჯების დამოუკიდებელი გადიდება CK-ს მრუდს გადაადგილებს მარჯვნივ, რაც ნიშნავს ეროვნული შემოსავლის გადიდებას. გაიზრდება აგრეთვე სარგებლის განაკვეთიც გრდა იმ შემთხვევისა, როცა DP-ის მრუდი აღმოჩნდება ბრტყელი (ეს შემთხვევები ცნობილია როგორც კეინზური „ლიკვიდურობის ხაფანგი“). მიაჩნდა რა, რომ „ლიკვიდურობის ხაფანგი“ ხასიათდებოდა 30-იანი წლების დიიდ დეპრესიის ფულის ბაზრების მდგომარეობა.

1939-1946 ჰიკსი იყო ეკონომიკის პროფესორი მანჩესტერის უნივერსიტეტში, 1952 გახდა პოლიტიკური ეკონომიკის პროფესორი ოქსფორდში, სადაც მუშაობდა 1965 წლამდე. 50-60 იან წლებში იგი ნაკლებად მონაწილეობდა დისკუსიებში, რომლებიც იმართებოდა მისი წვლილის შესახებ ზოგადი წონასწორობისა და კეთილდღეობის თეორიაში. მან მედლესთან ერთად დაიწყო მუშაობა გამოყენებით ეკონომიკაში. აგრძელებდნენ რა II მსოფლიო ომის დროს დაწყებულ მუშაობას, ისინი ასრულებდნენ ბრიტანეთის მთავრობის მრჩეველების ფუნქციას საგადასახადო პოლიტიკაში. ისინი ასევე ეხმარებოდნენ ერთა(ერების) ბრიტანული თანამეგობრობის ზოგერთ ყოფილ წევრს, მაგ., ინდოეთსა და იამაიკას პრობლემების დარეგულირებაში, რომლებიც წარმოიშვა დამოუკიდებლობის მოპოვებასთან დაკავშირებით. ჰიკსი ინტენსიურად უწყობდა ხელს ეკონომიკური თეორიის განვითარებას, თუმცა ბევრი რამ, რაც გააკეთა თავისი „ღირებულება და კაპიტალის“ შემდეგ, ჯერაც არ არის საკმარისად გააზრებული. მის წიგნში „კაპიტალი და ზრდა (1965) გამოყენებული იყო შედარებითი დინამიკის ცნება განვითარების სტაბილური და ოპტიმალური გზების შესასწავლად. ამ წიგნში ანდ შემოიღო „ფიქსირებული ფასისა“ და „მოქნილი ფასის“ ბაზრების კონცეფცია, რომელთა შორის განსხვავება პროდუქტიული აღმოჩნდა თანამედროვე მაკროეკონომიკაში. „ეკონომიკური ისტორიის თეორიაში“ (1969) ჰიკსმა გამოიყენა თავისი თეორია ეკონომიკური ისტორიის ანალიზისათვის და ამით ახალი შეხედულება წამოაყალიბა ეკონომიკურ სინამდვილეზე. მაგ., მან ყურადღება მიაწვია მოვლენათა თანამიმდევრობას, რომელთა წყალობით ახალი ტექნოლოგიების გავრცელება იწვევს ეკონომიკურ

ზრდას. მან ეს იდეა განავითარა წიგნში „კაპიტალი და დრო“ (1973). წიგნში „მიზეზობრიობა ეკონომიკაში“ (1979), მან გამოიკვლია ეკონომიკური პროცესების თანამიმდევრობა . განსვავება ეკონომიკურ მარაგსა და ნაკადებს შორის ეკონომიკურ ცვლილებებს შორის მიზეზობრივი გამოკიდებულების გამოვლენის პრობლემა.

ნობელის პრემია 1972 გაიყო კენეტ ეროუსთან ერთად „ნოვატორული წვლილისათვის წონასწორობის თეორიასა და კეთილდღეობის ტეორიაში“. ლაურეატების პრეზენტაციაზე შვედეთის მეცნიერებათა სამეფო აკადემიის წევრმა რაგნარ ბენტცელმა განაცხადა, რომ ჰიკსის წიგნმა „ღირებულება და კაპიტალი“ „ახალი სიცოცხლე შთაბერა ზოგადი წონასწორობის თეორიას“, ხოლო წონასწორობის მოდელმა „უფრო კონკრეტული, ხასიათი მისცა განტოლებებს, რომლებიც ჩართულია სისტემაში და შესაძლებელი გახდა ეფექტების შესწავლა, რომლებიც სისტემის შიგნით ჩნდება გარედან მიღებული იმპულსის ზემოქმედებით“.

ნობელის პრემიის გარდა მას მიღებული ჰქონდა ბევრი საპატიო წოდება და ჯილდო. ჰიკსი იყო ბრიტანეთის მეცნიერებათა აკადემიის, შვედეთი მეცნიერებათა სამეფო აკადემიის, იტალიის მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიისა და ამერიკის მეცნიერებათა და ხელოვნებათა აკადემიის წევრი. იგი იყო რამდენიმე ბრიტანული უნივერსიტეტის(გლაზგოს, მანჩესტერის, ლესტერის, უორიკისა და სხვ.), აგრეთვე ლისაბონის ტექნიკური უნივერსიტეტის საპატიო დოქტორი. იყო სამეფო აკადემიური საზოგადოების პრეზიდენტი. 1964 უბოძეს აზნაურის წოდება.